

УДК 330.341.1:004
JEL O30, O33, O38

Л. В. Цубов

кандидат історичних наук, доцент, заступник директора
Навчально-наукового інституту підприємництва та
перспективних технологій Національного університету
«Львівська політехніка», м. Львів
e-mail: tsubov@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2352-3990>

Л. Г. Квасній

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
економіки та менеджменту Дрогобицького державного
педагогічного університету імені Івана Франка, м. Дрогобич
e-mail: lg_k@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5248-544X>

О. Я. Щербан

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
обліку і аналізу Навчально-наукового інституту
підприємництва та перспективних технологій
Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів
e-mail: mppjavir@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5422-4032>

**ДРАЙВЕРИ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОМИСЛОВИХ ЗМІН У КОНТЕКСТІ
ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

Визначено основні драйвери глобальних промислових змін у контексті поведінкової економіки. Розглянуто сутнісні ознаки і зміст четвертої промислової революції як рушійної сили розвитку світової економіки та економіки України. Адже саме вони найбільш ефективно адаптуються до умов, що змінюються, маючи можливість маневрувати на ринку. Доведено, що еволюція промисловості є безперервним процесом, який змінюється відповідно до викликів глобалізації та поведінки споживачів на кожному окремому етапі промислового розвитку, що перебувають у певному взаємозв'язку та взаємозалежності. Запропоновано можливі напрями розвитку бізнесу для українських підприємств на основі оцінювання основних тенденцій розвитку світової економічної системи.

Ключові слова: поведінкова економіка, промислові зміни, глобальний розвиток.

**Tsubov L., Kvasniy L., Shcherban O. DRIVERS OF GLOBAL INDUSTRIAL CHANGES IN THE
CONTEXT OF THE BEHAVIORAL ECONOMICS**

The article defines the main drivers of global industrial change in the context of behavioral economics. The author analyzes the literary sources and highlights the positive and negative consequences of the introduction of innovative technologies created in the course of the fourth industrial revolution. The essential features and content of the fourth industrial revolution as the driving force of the development of the world economy and economy of Ukraine are considered. The essence of the changes taking place in Ukraine and in the world in the conditions of globalization is analyzed. The possibilities of structural changes of the national economy in the conditions of the fourth industrial revolution are estimated. The obtained results develop the theory of innovative management in the part of the formation of the preconditions for managing the choice of strategies of innovative development in the conditions of the fourth industrial revolution. Possible directions of business development for Ukrainian enterprises are offered on the basis of evaluation of the main tendencies of development of the world economic system. The results of their systematization can be used as the basis for the formation of an information base for identifying the priority directions of innovation development. Further research should be aimed at forming of a mechanism for ensuring the social and economic development of Ukraine in the conditions of the fourth industrial revolution. The paper proves that for the development of the digital economy of Ukraine it is necessary to start a large-scale digitalization of all branches as soon as possible, investing the most in the development of digital infrastructure, innovations and modern technologies. Therefore, every effort should be made to ensure the success of Ukrainian innovation companies and those who invest in Ukraine.

Keywords: behavioral economy, industrial changes, global development.

Постановка проблеми. Дослідження еволюції промислових змін у контексті поведінкової економіки є надзвичайно важливим та актуальним. Умови, в яких функціонують промисловість як кожної окремо взятої країни, так і глобального світу загалом, змінюються постійно. І зумовлюють такі зміни найрізноманітніші чинники глобального розвитку, які перебувають у взаємозв'язку з попитом та пропозицією на ринку промислових товарів і послуг.

Цей природний процес, який відбуватиметься й надалі та впливатиме на еволюцію поведінки споживачів, зумовлює потребу в нових наукових пошуках і розробленні моделей глобального розвитку світової промисловості. Тому предметом дослідження цієї статті є еволюція промислових змін у контексті поведінкової економіки.

Аналіз останніх досліджень. Першими дослідниками поведінкової економіки вважаються зарубіжні

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

науковці: Г. А. Саймон, Д. Г. Марч, Х. Лейбенстайн, Д. Смітбург, В. Томпсон. Дослідженнями перспектив і проблем промислових революцій присвячені праці закордонних та українських учених, зокрема Е. Тофлера, К. Шваба [1], Л. Л. Антонюк, О. Ю. Березіної, В. М. Гейця, Б. М. Данилишина, О. І. Іляш, Н. С. Іляшенко [2], Г. О. Андросюка, С. А. Давимуки, Л. І. Федулової [3], О. С. Онищенко [4].

Метою статті є дослідження процесів промислової еволюції під впливом глобальних змін, враховуючи особливості поведінкової економіки.

Основні результати дослідження. На основі дослідження вважаємо за доцільне зазначити, що поведінкова економіка акумулює вплив соціальних, психологічних, когнітивних та емоційних факторів на економічні рішення господарюючих суб'єктів, людей та інституцій, а також враховує наслідки таких рішень для ринкових цін, прибутку, розподілу та використання ресурсів.

Досліджуючи еволюцію поведінки споживачів, вважаємо за необхідне враховувати, що на еволюційні процеси впливають зміни зовнішніх економічних умов, у яких функціонує ринок товарів і послуг, зокрема промисловості.

Сьогодні усі ми є свідками поступової трансформації третьої промислової революції в четверту, яка супроводжується створенням цілком

нового типу промислового виробництва, в основі якого – великі дані, роботизація, технології доповненої реальності, штучний інтелект. Для неї характерні злиття технологій і розмивання кордонів між фізичними, цифровими та біологічними сферами. Термін «четверта індустріальна революція» виник завдяки відомому швейцарському економісту К. М. Швабу після його публікації в журналі *Foreign Affairs*. Четверту індустріальну революцію він пропонує називати цифровою, бо її особливою характеристикою є стирання відмінностей між фізичною, цифровою та біологічною сферами [1].

Вперше концепція четвертої промислової революції, або «Індустрії 4.0», була сформульована на Ганноверській виставці у 2011 р. Основною її ознакою вважалось впровадження «кіберфізичних систем» у виробничі процеси. Вже тоді передбачалося, що такі системи об'єднуюватимуться в одну мережу, зв'язуватимуться одна з одною в режимі реального часу, будуть, самоналаштовуватися і вчитися нових моделей поведінки відповідно до поведінки та вимог споживачів товарів і послуг у контексті поведінкової економіки.

К. Шваб виділяє чотири основні ефекти (рис. 1), які отримає бізнес-середовище внаслідок четвертої промислової революції [5; 6; 7].

Рис. 1. Основні ефекти впливу на бізнес-середовище четвертої промислової революції

Побудовано авторами.

На їх основі інформація дає підприємствам, містам і цілим країнам можливість більш ефективно відновлювати, створювати і перебазувати ці ресурси.

Лідери технологічних компаній вважають, що ключовими драйверами змін стануть хмарні технології, розвиток способів збору і аналізу великих даних (Big Data), краудсорсинг, шерингова економіка, біотехнології.

Хмарні технології (від англ. *Cloud Technology*) – це модель забезпечення повсюдного та зручного мережевого доступу до мереж передачі даних, серверів, пристроїв зберігання даних, додатків і сервісів, що містить поставку послуги хостингу через Інтернет.

Новий термін «великі дані» у широкому розумінні означає соціально-економічний феномен, пов'язаний з появою технологічних можливостей аналізувати величезні масиви даних.

В практику ввійшов ще один економічний термін – краудсорсинг, що означає передачу певних виробничих функцій невизначеному колу осіб (на підставі публічної оферти, без укладання трудового договору).

Наукові дослідження показують, що серед прогнозів експертів лідирують «розумний» одяг, підключений до Інтернету; безпілотні автомобілі і медицина, заснована на 3D-друці. Крім того, 45% респондентів вважають, що 2025 р. у радах

директорів великих компаній може бути присутнім штучний розум.

Шерингова економіка – це економіка спільної участі. Це соціо-економічна система, що ґрунтується на спільному використанні ресурсів, тобто протилежний бік споживачтва і його контрпропаганда.

Нові технології змінюють пропозицію і попит. Кінцевий споживач товарів дедалі більше впливає на роботу компаній, змушуючи їх підлаштовуватися під його потреби у всіх категоріях – від дизайну і ринку збуту до способів доставки.

Проникнення цифрових технологій в економіку відкриває нові можливості для промисловості, підвищення її ефективності, розроблення інноваційних продуктів і послуг. Україна має значний потенціал інноваційного зростання, частка цифрової економіки в Україні поступово збільшується, але темпи її розвитку – невисокі.

Основні принципи цифровизації, цілі та напрями цифрового розвитку визначені у Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки від 17.01.2018 р. № 67-р [8]. Її головною метою є реалізація прискореного сценарію цифрового розвитку як найбільш релевантного для України з точки зору викликів, потреб і можливостей.

Вважаємо, що для розвитку цифрової економіки України потрібно якнайшвидше розпочати масштабну цифровізацію всіх галузей, максимально інвестуючи у розвиток цифрових інфраструктур, інновації та сучасні технології.

Висновки. За результатами досліджень було виявлено, що ключовими драйверами змін стануть: хмарні технології, розвиток способів збору і аналізу Big Data, краудсорсинг, шерингова економіка, біотехнології. Можливості, що відкривають нові технології, революції і глобальний світ змінюють сучасне суспільство і зумовлюють четверту промислову революцію. Для України надзвичайно важливо не залишатися осторонь цих процесів, запроваджувати нові технології, враховувати досвід цифровізації економік європейських країн, створити ринкові стимули, мотивації для використання цифрових технологій, продуктів і послуг серед українських секторів промисловості, сфер життєдіяльності, бізнесу та суспільства для їх ефективності, конкурентоздатності та національного розвитку, зростання обсягів виробництва високотехнологічної продукції та благополуччя населення.

Список використаних джерел

1. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. What It Means and How to Respond. *Foreign Affairs: Website*. 2015, Dec 12. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>
2. Ілляшенко Н. С. Формування теоретичних засад випереджального розвитку на рівні країни та підприємства. *Економічний часопис-XXI*. 2014. № 5-6. С. 78-81.
3. Андрощук Г. О., Давимука С. А., Федулова Л. І. *Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності*: монографія. К.: Парлам. вид-во, 2015. 512 с.
4. Онищенко О. С., Горовий В. М., Попик В. І. Тенденції впливу глобального інформаційного середовища на соціокультурну сферу України: монографія. К., 2013. 220 с.
5. Хель И. Индустрия 4.0: что такое четвертая промышленная революция? *Hi-News.ru*: сайт. 15.04.2015. URL: <http://hi-news.ru/business-analytics/industriya-4-0-chto-takoe-chetvertaya-promyshlennaya-revoluciya.html>
6. Мануков С. 4-я промышленная революция в Давосе. *Эксперт OnLine*: сайт. 21.01.2016. URL: <http://expert.ru/2016/01/21/chetvertaya-promyshlennaya-revoluciya>
7. Промышленная революция 4. 2018. URL: <http://industriyacom/news/185-promyshlennaja-revoluciya-4.html>
8. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>

References

1. Schwab, K. (2015). The Fourth Industrial Revolution. What It Means and How to Respond. *Foreign Affairs: Website*. 2015, Dec 12. Retrieved from <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>
2. Ilyashenko, N. S. (2014). Formuvannya teoretychnykh zasad vyperedzhal'noho rozvytku na rivni krayiny ta pidpryyemstva [Formation of the theoretical foundations of outstripping development at the country level and enterprise]. *Ekonomichnyi chasopys XXI – Economic Annals-XXI*, 5-6, 78-81. [in Ukrainian].
3. Androshchuk, H. O., Davymuka, S. A., & Fedulova, L. I. (2015). *Natsional'ni innovatsiyni systemy: evolyutsiya, determinanty rezul'tatyvnosti*. Kyiv: Parliament Publishing. [in Ukrainian].
4. Onyshchenko, O. S., Horovy, V. M., & Popik, V. I. (2013). Tendentsiyi vplyvu hlobal'noho informatsiynoho seredovysheha na sotsiokul'turnu sferu Ukrayiny [Trends in the influence of the global information environment on the socio-cultural sphere of Ukraine]. Kyiv. [in Ukrainian].
5. Khel, I. (2015). Industriya 4.0: chto takoye chetvertaya promyshlennaya revolyutsiya? [Industry 4.0: What is the fourth industrial revolution?]. *Hi-News.ru: Website*. 2015, Apr 15. Retrieved from <http://hi-news.ru/business-analytics/industriya-4-0-chtotakoe-chetvertaya-promyshlennaya-revoluciya.html> [in Russian]
6. Manukov, S. (2016). 4-ia promyshlennaia revoliutsiia v Davose [4th Industrial Revolution in Davos]. *Expert OnLine: Website*. 2016, Jan 21. Retrieved from <http://expert.ru/2016/01/21/chetvertaya-promyshlennaya-revoluciya> [in Russian].
7. Promyshlennaya revolyutsiya 4 [Industrial revolution 4] (2018). Retrieved from <http://industriya.com/news/185-promyshlennaja-revoluciya-4.html> [in Russian].
8. Kontseptsiya rozvytku tsyfrovoyi ekonomiky ta suspil'stva Ukrayiny na 2018-2020 roky [The concept of the development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020] (2018). Approved by the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine, dated 2018, Jan 17, 67-p. *Legislation of Ukraine: Website*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p> [in Ukrainian].

Надійшло 10.02.2019 р.